

Eerste Kamer der Staten-Generaal
Commissie Immigratie & Asiel / JBZ-Raad
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Utrecht, 19 januari 2026

KNMG
Mercatorlaan 1200
Postbus 20051
3502 LB Utrecht

088 - 440 42 00
p.ooms@fed.knmg.nl

Referentie
KZ/JP

Onderwerp
Novelle op de Asielnoodmaatregelenwet

Geachte leden van de Eerste Kamer,

Op 20 januari vindt in uw Kamer een technische briefing plaats over onder meer de novelle op de Asielnoodmaatregelenwet waarmee de strafbaarstelling voor hulpverleners die hulpverleners aan mensen zonder rechtmatige verblijfsstatus buiten werking wordt gesteld.¹ Ondanks deze door de Tweede Kamer aangenomen novelle blijft de KNMG fundamentele bezwaren houden tegen de uitgangspunten van de Asielnoodmaatregelenwet, rakend aan de hulp- en zorgverlening.² De novelle wijzigt immers niets aan de strafbaarstelling van 'illegaal verblijf' op zich, terwijl de ervaring is dat een dergelijke strafbaarstelling ertoe leidt dat mensen zorg zullen mijden en de toegang tot zorg dus ernstig onder druk kan komen te staan. Dat heeft niet alleen schadelijke gevolgen voor henzelf, maar ook voor de volksgezondheid in brede zin. Wij roepen uw Kamer dan ook op om ervoor te zorgen dat mensen in een kwetsbare en vaak uitzichtloze situatie geen drempel ervaren om medische hulp te zoeken.

Recht op medisch noodzakelijke zorg

Iedereen in Nederland heeft, los van verblijfsstatus, recht op medisch noodzakelijke zorg. Dit volgt niet alleen uit internationale verdragen en de Grondwet, maar is ook een belangrijk uitgangspunt in de Nederlandse artseneed en de KNMG-Gedragscode. Zo is in de Gedragscode vastgelegd dat artsen bijdragen aan de beschikbaarheid en toegankelijkheid van de gezondheidszorg en dat zij daarbij niet discrimineren (kernregel 2). De strafbaarstelling van onrechtmatig verblijf, zet de toegang tot zorg ernstig onder druk voor degenen die onrechtmatig in Nederland verblijven.

Strafbaarstelling onrechtmatig verblijf zet toegang tot zorg onder druk

Wij zien op dit moment al dat mensen zonder rechtmatige verblijfsstatus zorg mijden uit angst voor strafrechtelijke vervolging. Die angst is sterk toegenomen sinds de discussie rondom de strafbaarstelling de afgelopen maanden weer is opgelaaide. Patiënten worden terughoudender met het delen van persoonsgegevens, vermijden afspraken en zoeken pas medische hulp als hun situatie al ernstig is verslechterd. Dit beeld werd recent nog bevestigd door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd in haar publicatie 'Stel zorgverleners in staat om medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden te bieden'.

¹ *Voorstel van het lid Rajkowski (VVD) om de Novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf te behandelen in een WGO op maandag 15 december 2025 | Tweede Kamer der Staten-Generaal*

² *Medische zorg is geen 'deelnemen aan een misdrijf': wijzigingsvoorstel Asielnoodmaatregelenwet neem...*

Het mijden van zorg brengt reële risico's mee: infecties en onbehandelde chronische aandoeningen die verergeren, uitgestelde zwangerschapszorg, toename van mentale nood en de verspreiding van infectieziekten. Daarnaast durven mensen zonder rechtmatige verblijfsstatus mogelijk geen melding of aangifte meer te doen van strafbare feiten, zoals mensenhandel, uitbuiting, mishandeling of seksueel misbruik. Dit alles is niet alleen gevaarlijk voor de individuele patiënt, maar ook voor de volksgezondheid in bredere zin, zoals ook de Raad van State in haar [advies](#) op de novelle beschreef.

Schaduw van strafbaarheid hulpverlening blijft

Daarnaast blijft de novelle medische noodzakelijke zorg duiden als 'het deelnemen aan een misdrijf'. Dat vindt de KNMG onacceptabel. Zo'n kwalificatie legt immers een schaduw van strafbaarheid over het bieden van deze hulp. Ook miskent een dergelijke bewoording de (wettelijke) zorgplicht die artsen en andere zorgverleners hebben. Het kan niet zo zijn dat die zorgplicht tegelijkertijd wordt beschouwd als het "medeplegen van een misdrijf". Tot slot blijkt uit het advies van de Raad van State dat strafrechtelijke vervolging van hulpverleners ook met de nieuwe bepaling niet volledig is uitgesloten. Dat heeft twee oorzaken:

- De voorgestelde uitsluitingsgrond ('kwalificatieuitsluitingsgrond') bestaat binnen het huidige strafrechtssysteem nog niet en het is nu onduidelijk wat dit in de praktijk gaat betekenen (kan vervolging wel of niet plaatsvinden?).
- In het huidige recht is illegaal verblijf in sommige gevallen al strafbaar gesteld, en die bepalingen bevatten géén uitsluitingsgrond voor hulpverleners.

De reactie van de regering op het advies van de Raad van State, namelijk dat hulpverleners 'ontslag van alle rechtsvervolging' zouden krijgen als toch besloten zou worden om over te gaan op strafrechtelijke vervolging, vinden wij in dit verband ontoereikend: hulpverleners die medisch noodzakelijke zorg verlenen zouden in de eerste plaats niet voor strafrechtelijke vervolging hoeven te vrezen, ook niet in theoretische zin.

Weeg belang toegang tot zorg mee bij beoordeling novelle

De KNMG roept uw Kamer op om voornoemde fundamentele bezwaren mee te wegen bij de bespreking en uiteindelijke beoordeling van het effect van de novelle. Het is van groot belang dat mensen in een kwetsbare en vaak uitzichtloze situatie geen drempel ervaren om medische hulp te zoeken. Ook is het van groot belang dat artsen hun werk kunnen doen zonder een schaduw van strafbaarheid te ervaren.

Met vriendelijke groet,

Jurriaan Penders, Voorzitter KNMG
Mede namens,

Yara Basta-Bos, Voorzitter van de Vereniging van Spoedeisende Hulp Artsen (NVSHA)

Jasper Kuipers, Directeur Dokters van de Wereld Nederland

Karel Hendriks, Directeur Artsen zonder Grenzen

Dinand Abels, Directeur Stichting Nederlandse Straatdokters Groep

Ton Coenen, Algemeen Directeur GGD GHOR Nederland